

«Σχεδιασμός και εφαρμογή εκπαιδευτικών
δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο Ι»

Γ' ΕΤΟΣ_ΘΕΩΡΙΑ 1_

**Σχεδιασμός/ανάπτυξη ημερήσιου προγράμματος στο
νηπιαγωγείο – Μαθησιακά Πλαίσια***

Τζαβάρα Αγγελική tzavara@upatras.gr

**Το παρόν υλικό αφορά σε περιεχόμενο του Νέου Προγράμματος
Σπουδών για το Νηπιαγωγείο και του Οδηγού για την Νηπιαγωγό
βλ. βιβλιογραφία τέλους*

Οργάνωση της Μάθησης

Για να είναι αποτελεσματικό το μαθησιακό περιβάλλον στο νηπιαγωγείο, θα πρέπει να έχει ως έναν βαθμό την ατμόσφαιρα σπιτιού, ως έναν βαθμό την ατμόσφαιρα ενός εργαστηρίου για ενθουσιώδεις και ακατάστατους μικρούς επιστήμονες, ως έναν βαθμό την αίγλη ενός σκηνικού που αλλάζει καθημερινά και ως έναν βαθμό την ατμόσφαιρα ενός χώρου τέχνης (Greenman, 2005).

Ανάπτυξη Ημερήσιου Προγράμματος

- Το Ημερήσιο Πρόγραμμα προσδιορίζει:

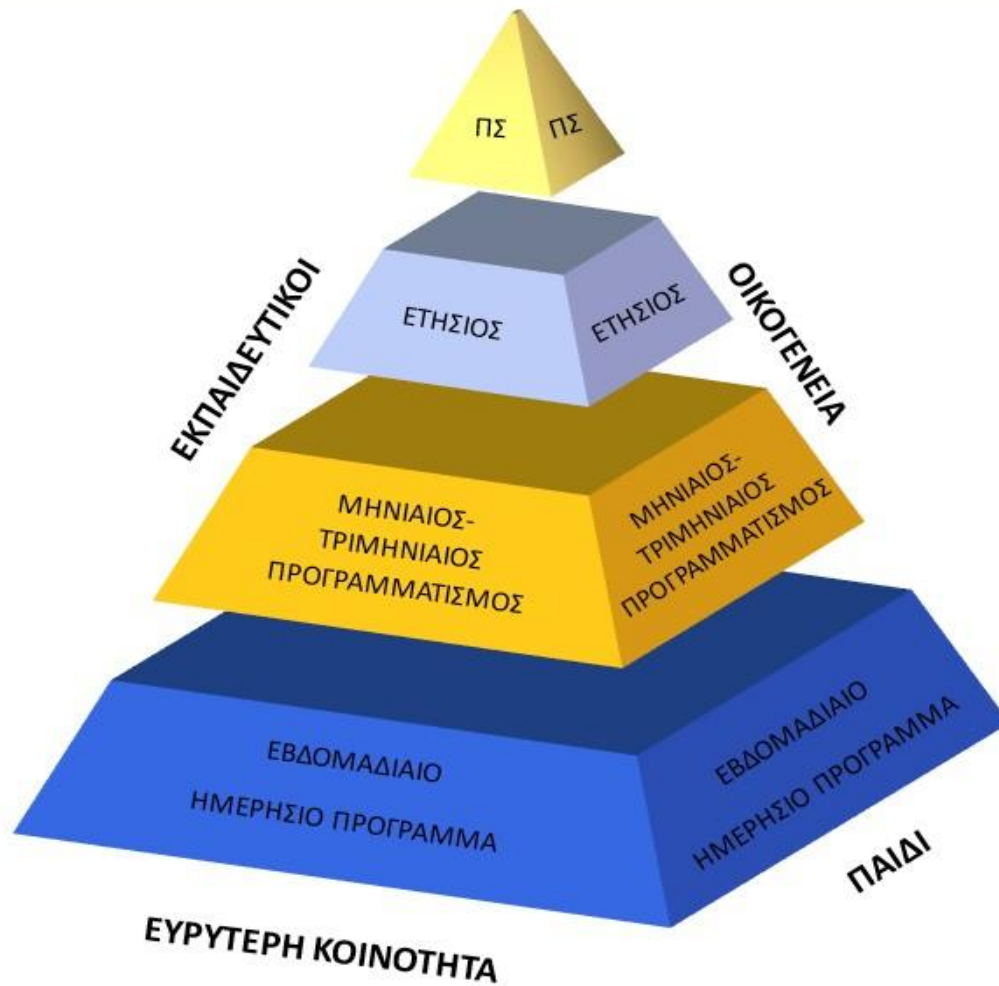
α) το χρονικό πλαίσιο των **ζωνών απασχόλησης** εκπαιδευτικών και παιδιών στην καθημερινή ζωή του σχολείου, όπως αυτές προβλέπονται από το Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου,

β) **το είδος και το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων**, μέσα από τον δημιουργικό συνδυασμό και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα μαθησιακά πλαίσια στο νηπιαγωγείο σε συνάρτηση με τη σκοποθεσία του Προγράμματος Σπουδών.

- Ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού προγράμματος:

α) συνιστά μια δυναμική και αμφίδρομη διαδικασία

β) έχει ως βασικό σκοπό την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος Σπουδών

Το χρονικό πλαίσιο και οι παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του Ημερήσιου Προγράμματος στο νηπιαγωγείο

Τα Μαθησιακά Πλαίσια -1-

Τα μαθησιακά πλαίσια αποτελούν τη βάση για την οργάνωση του ημερήσιου προγράμματος του νηπιαγωγείου.

Ως μαθησιακά πλαίσια ορίζονται οι συνθήκες μέσα στην καθημερινή ζωή του νηπιαγωγείου που οργανώνουν τις κατευθυνόμενες από τις/τους νηπιαγωγούς και από τα παιδιά δράσεις, διασφαλίζοντας τη συνέχεια των μαθησιακών εμπειριών σε όλα τα περιβάλλοντα της δράσης τους.

Τα μαθησιακά πλαίσια, τα οποία λειτουργούν αλληλοσυμπληρωματικά και συνδυαστικά, στον σχεδιασμό και την υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος, είναι τα ακόλουθα:

Τα Μαθησιακά Πλαίσια -2-

Οι διερευνήσεις συνιστούν ένα δυναμικό πλαίσιο μάθησης, το οποίο ενδείκνυται για την επίτευξη της σκοποθεσίας του Προγράμματος Σπουδών, καθώς λαμβάνει υπόψη βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των παιδιών προσχολικής ηλικίας που σχετίζονται με την έμφυτη παρόρμηση να παρατηρούν όσα διαδραματίζονται στο περιβάλλον τους. Ταυτόχρονα καθοδηγείται από την έντονη επιθυμία των παιδιών να δίνουν απαντήσεις στους προβληματισμούς και τα ερωτήματα που δημιουργούνται στη βάση των παρατηρήσεών τους.

Οι Θεματικές Προσεγγίσεις

Η θεματική προσέγγιση, ως βασική μορφή και έκφραση της διερευνητικής και διαθεματικής προσέγγισης, αποτελεί ένα πολύ χρήσιμο μεθοδολογικό εργαλείο στα χέρια των νηπιαγωγών, για την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος Σπουδών.

Στο πλαίσιο υλοποίησής της, πυρήνα της μάθησης και της εκπαιδευτικής διαδικασίας αποτελούν **θέματα** τα οποία κρίνονται χρήσιμα από τις/τους εκπαιδευτικούς και, παράλληλα, **ενδιαφέρουν τα παιδιά**.

Η επεξεργασία και η κατανόηση των θεμάτων επιτυγχάνονται μέσα από κατάλληλα **οργανωμένες μαθησιακές εμπειρίες**, που στοχεύουν στην κατάκτηση των γνώσεων και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και στάσεων που προσδιορίζονται στα Θεματικά Πεδία του Προγράμματος Σπουδών.

Οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των διαφορετικών επιστημονικών πεδίων καταλύονται και **η γνώση αντιμετωπίζεται ολιστικά**, καθώς οι στόχοι που σχετίζονται με αυτά διαπλέκονται αρμονικά σε δραστηριότητες που έχουν νόημα για τα παιδιά και λειτουργούν ως μέσα που τα βοηθούν να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν τις διαφορετικές πτυχές του θέματος.

Βασικά βήματα για την οργάνωση και την υλοποίηση μιας θεματικής προσέγγισης -1-

1. Διαμόρφωση σημασιολογικού χάρτη.

Η καταγραφή των προγενέστερων γνώσεων και εμπειριών των παιδιών, αλλά και των βασικών εννοιών που συνδέονται με το θέμα αποτελεί το σημείο εκκίνησης στον σχεδιασμό μιας θεματικής προσέγγισης. Η *ιδεοθύελλα* ή αλλιώς ο καταιγισμός ιδεών αποτελεί μια χρήσιμη διαλογική τεχνική μέσω της οποίας η/ο νηπιαγωγός ενθαρρύνει τα παιδιά να εκφράσουν αβίαστα ό,τι αντιλαμβάνονται, με βάση το δικό τους υπόβαθρο εμπειριών και γνώσεων, ότι σχετίζεται με το υπό επεξεργασία θέμα (Πηγιάνη, 2010).

Η αβίαστη συμμετοχή τους σε αυτήν τη διαδικασία ενισχύει την ευχαρίστηση που εισπράττουν από τη γόνιμη ανταλλαγή των ιδεών και κινητοποιεί ακόμα περισσότερο το ενδιαφέρον τους για το θέμα. Είναι πολύ χρήσιμο να παρέχει η/ο νηπιαγωγός στα παιδιά τον κατάλληλο χρόνο, ώστε να εντοπίζουν στα διάφορα περιβάλλοντα δράσης τους στοιχεία που αποτελούν μέρος των άμεσων εμπειριών τους και σχετίζονται με το θέμα της διερεύνησης.

Βασικά βήματα για την οργάνωση και την υλοποίηση μιας θεματικής προσέγγισης -2-

Η διαμόρφωση του σημασιολογικού χάρτη στη συνέχεια εξελίσσεται και ολοκληρώνεται ως ακολούθως:

- ♦ Νέες ιδέες προστίθενται στις υπάρχουσες προτάσεις. Η/Ο νηπιαγωγός ενθαρρύνει τα παιδιά να αξιολογήσουν τις καταγεγραμμένες προτάσεις ώστε να διαπιστώσουν εάν υπάρχουν ιδέες που συνδέονται μεταξύ τους με κάποιον τρόπο, εάν υπάρχουν αλληλοεπικαλύψεις εννοιών και εάν προκύπτουν προτάσεις που δε σχετίζονται άμεσα με το θέμα.
- ♦ Η αξιολόγηση των ιδεών και των προτάσεων που έχουν κατατεθεί οδηγεί σε μια ανακατανομή και ομαδοποίηση των αρχικών πληροφοριών, ώστε να προσδιοριστούν οι θεματικές κατηγορίες που σκιαγραφούν τις βασικές πτυχές του θέματος.
- ♦ Η αναζήτηση πηγών ως προς τις συγκεκριμένες ιδέες ή προτάσεις που έχουν κατατεθεί αποτελεί το τελευταίο βήμα κατά τη διαμόρφωση του σημασιολογικού χάρτη. Τα παιδιά αξιοποιούν τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους ώστε να αναζητήσουν πληροφορίες σχετικά με σημεία στα οποία υπάρχουν διαφωνίες προκειμένου να οριστικοποιήσουν τη θέση τους μέσα στον σημασιολογικό χάρτη και κατά συνέπεια τη σχέση τους με το θέμα της διερεύνησης.

Βασικά βήματα για την οργάνωση και την υλοποίηση μιας θεματικής προσέγγισης -3-

2. Διεπιστημονικές/διαθεματικές συνδέσεις.

Το επόμενο βήμα στον σχεδιασμό μιας θεματικής προσέγγισης αποτελεί η σύνδεση του θέματος με το Πρόγραμμα Σπουδών. Η κάθε θεματική κατηγορία αποδίδεται λειτουργικά με τον προσδιορισμό των σχετικών ερωτημάτων που αποτελούν το έναυσμα για τον σχεδιασμό των κατάλληλων δραστηριοτήτων.

Συγκεκριμένα, η/ο νηπιαγωγός μελετά τις ιδέες που έχουν καταγραφεί σε κάθε θεματική κατηγορία του σημασιολογικού χάρτη, ώστε να εντοπίσει ποιες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις των Θεματικών Πεδίων του Προγράμματος Σπουδών συνδέονται άμεσα με αυτές. Σε συνέχεια της διαδικασίας, σχεδιάζονται συναφείς δραστηριότητες, που δημιουργούν το πλαίσιο για την επίτευξη των ζητούμενων μαθησιακών στόχων.

ΠΡΟΣΟΧΗ! Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δίδεται ώστε οι επιλεγόμενες δραστηριότητες να αναδεικνύουν ομαλές διαθεματικές/διεπιστημονικές συνδέσεις και να διαπλέκονται μέσα σε διδακτικά σενάρια που έχουν νόημα, είναι ευχάριστα για τα παιδιά και περιγράφουν μια ομαλή ροή ενεργειών, που έχει αρχή, μέση και τέλος.

Το αποτέλεσμα της όλης διαδικασίας με τις τελικές θεματικές κατηγορίες αποτυπώνεται στο ιστόγραμμα του θέματος και η/ο νηπιαγωγός με τα παιδιά μπορούν να το συμβουλεύονται κατά τη διάρκεια μιας διερεύνησης. Παράλληλα, το ιστόγραμμα με τις τελικές θεματικές κατηγορίες, το οποίο χρησιμοποιείται κάθε φορά σε μια διερεύνηση, μπορεί να αναρτάται σε κατάλληλο χώρο του σχολείου ώστε να λειτουργεί ως δίαυλος επικοινωνίας και συνεργασίας με τους γονείς των παιδιών.

Βασικά βήματα για την οργάνωση και την υλοποίηση μιας θεματικής προσέγγισης -4-

3. Οργάνωση μαθησιακού περιβάλλοντος.

Ο χώρος αποτελεί έναν «πολύτιμο συνεργάτη», που συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της θεματικής προσέγγισης.

Τα κέντρα μάθησης και οι περιοχές παιχνιδιού της τάξης εμπλουτίζονται με υλικά που σχετίζονται με το θέμα της διερεύνησης και αξιοποιούνται κατάλληλα κατά την εξέλιξη των μαθησιακών εμπειριών, παρέχοντας στα παιδιά ερεθίσματα για περαιτέρω ενασχόληση με το θέμα στη ζώνη των ελεύθερων δραστηριοτήτων/απασχόλησης.

Βασικά βήματα για την οργάνωση και την υλοποίηση μιας θεματικής προσέγγισης -5-

4. Υλοποίηση δραστηριοτήτων.

Ο αρχικός σχεδιασμός της θεματικής προσέγγισης αποτελεί μια διαδικασία ανοικτή ως προς τις νέες ιδέες και τις ανάγκες που μπορεί να προκύπτουν. Νηπιαγωγός και παιδιά προχωρούν μέρα με τη μέρα στη σταδιακή υλοποίηση των δραστηριοτήτων προβαίνοντας σε απαραίτητες αλλαγές και βελτιώσεις.

Η τεχνική της **Συνεργατικής Συναρμολόγησης (Jigsaw)** δύναται να αξιοποιηθεί ώστε να εμπλακούν τα παιδιά σε ομαδοσυνεργατικές δράσεις για τη διερεύνηση των επιμέρους θεματικών κατηγοριών, που οδηγούν σταδιακά στην ολοκληρωμένη επεξεργασία του θέματος.

Σε τακτά χρονικά διαστήματα η/ο νηπιαγωγός και τα παιδιά επανεκτιμούν τις δράσεις που έχουν υλοποιηθεί και, μέσα στο πλαίσιο του **ανάστροφου σχεδιασμού**, προσδιορίζουν ποια ερωτήματα σε σχέση με το θέμα της διερεύνησης έχουν απαντηθεί, ποιοι νέοι στόχοι αναδύονται και ποιες είναι οι κατάλληλες δραστηριότητες για την επίτευξή τους.

Βασικά βήματα για την οργάνωση και την υλοποίηση μιας θεματικής προσέγγισης -6-

5. Αποτίμηση/αξιολόγηση προγράμματος.

Κατά την ολοκλήρωση της θεματικής προσέγγισης είναι σημαντικό να γίνεται σύνοψη των γνώσεων που έχουν κατακτηθεί σε σχέση με το θέμα, αλλά και εκτίμηση του βαθμού ανταπόκρισης των παιδιών στις δραστηριότητες που έχουν πραγματοποιηθεί.

Τα παιδιά μπορούν να εκφράσουν τις ιδιαίτερες προτιμήσεις τους, τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν, αλλά και να προτείνουν εναλλακτικούς τρόπους υλοποίησης ορισμένων δράσεων, οι οποίοι θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη κατά τον μεσοπρόθεσμο ή και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Ο σχεδιασμός κατάλληλων παιγνιδιών δραστηριοτήτων κρίνεται ιδιαίτερα βοηθητικός για την επίτευξη των παραπάνω στόχων.

Τα Σχέδια Εργασίας -1-

Αποτελούν ένα από τα βασικά μοντέλα της **διαθεματικής προσέγγισης της διδασκαλίας και της διερευνητικής μάθησης.**

Σημαντικό χαρακτηριστικό γνώρισμα αποτελεί το **ερώτημα/ζήτημα προς διερεύνηση**, ως σημείο εκκίνησης ενός σχεδίου εργασίας, το οποίο καθοδηγεί την ανάπτυξη του τελικού παράγωγου/προϊόντος της διαδικασίας.

Προκύπτει από την άμεση εμπειρία των παιδιών, στο πλαίσιο των καταστάσεων που βιώνουν και των ζητημάτων που χρήζουν για αυτά άμεσης διερεύνησης, επίλυσης ή επενέργειας.

Η **υλοποίηση των επιδιώξεων του Προγράμματος Σπουδών επιτυγχάνεται**, χωρίς όμως να αποτελεί το πρωταρχικό κριτήριο που καθορίζει την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων.

Τα Σχέδια Εργασίας -2-

Δύναται να οδηγήσει σε μια **εξειδικευμένη και εις βάθος μελέτη ενός ζητήματος**, με την προϋπόθεση της διατήρησης του αυθεντικού ενδιαφέροντος των παιδιών.

Τα παιδιά έχουν υψηλό έλεγχο σε σχέση με τον σχεδιασμό και την πορεία εξέλιξης ενός σχεδίου εργασίας, η οποία καθορίζεται από τα παιδιά σε συνεργασία με τη/τον νηπιαγωγό.

Η **εμπλοκή φορέων** του άμεσου ή και ευρύτερου περιβάλλοντος είναι σημαντική σε ένα σχέδιο εργασίας.

Το **τελικό παράγωγο/προϊόν του σχεδίου εργασίας κοινοποιείται** στα μέλη του άμεσου και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος ανάλογα με το θέμα και τους στόχους.

Τα σχέδια εργασίας μπορούν να **διεξάγονται παράλληλα με τις θεματικές προσεγγίσεις** ή και να αφορούν κάποια επιμέρους θεματική κατηγορία που εμπεριέχονται σε αυτές.

Τα σημαντικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των σχεδίων εργασίας -1-

- ♦ Σημείο εκκίνησης σε ένα σχέδιο εργασίας αποτελεί ένα θέμα/ερώτημα που πηγάζει από το πλαίσιο της πραγματικής ζωής.
- ♦ Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του σχεδίου εργασίας προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή των παιδιών, ενώ επιτυγχάνεται με την υποστήριξη της/του νηπιαγωγού, η/ο οποία/-ος παρακολουθώντας τα αναδυόμενα ενδιαφέροντα των παιδιών δημιουργεί τις προϋποθέσεις και παρέχει τα ερεθίσματα που χρειάζονται τα παιδιά, ώστε να αναπτύξουν και να πραγματοποιήσουν τις ιδέες και τις πρωτοβουλίες τους.
- ♦ Η χρονική διάρκεια ενός σχεδίου εργασίας και ο σχεδιασμός που απαιτείται σε κάθε φάση εξέλιξής του αποτελούν ευέλικτες διαδικασίες, που καθορίζονται από το ενδιαφέρον των παιδιών.
- ♦ Οι δραστηριότητες που εμπεριέχονται σε ένα σχέδιο εργασίας αφορούν δράσεις που πραγματοποιούνται εντός και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος, όπως είναι ενδεικτικά η οργάνωση επισκέψεων σε σχετικούς με το θέμα του σχεδίου εργασίας χώρους.

Τα σημαντικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των σχεδίων εργασίας -2-

- ♦ Η εμπλοκή φορέων από το άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον είναι σημαντική παράμετρος κατά την υλοποίηση ενός σχεδίου εργασίας, καθώς διασφαλίζει την παροχή πιο ειδικών γνώσεων και την καλλιέργεια δεξιοτήτων από τους πλέον αρμόδιους φορείς ή «ειδικούς», και βοηθά τα παιδιά να επεκτείνουν τις εμπειρίες τους έξω από τα στενά όρια του σχολικού περιβάλλοντος, γεφυρώνοντας έτσι τα διαφορετικά περιβάλλοντα της δράσης τους.
- ♦ Τα σχέδια εργασίας υλοποιούνται πρωτίστως μέσα από ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες.
- ♦ Ένα σχέδιο εργασίας στοχεύει, συνήθως, στην ανάπτυξη ενός τελικού προϊόντος/παραγώγου.
- ♦ Οι συμμετέχοντες/-ουσες σε ένα σχέδιο εργασίας παρουσιάζουν το παράγωγο ή και γενικότερα τα αποτελέσματα της έρευνάς τους χρησιμοποιώντας δημιουργικούς και ευφάνταστους τρόπους.

ΠΡΟΣΟΧΗ! Τα σχέδια εργασίας ως βασικό μοντέλο της διερευνητικής μάθησης προϋποθέτουν δεξιότητες που είναι κάποιες φορές αρκετά απαιτητικές για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. Συνεπώς, κατά την εφαρμογή αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης στο νηπιαγωγείο, οι νηπιαγωγοί οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη βασικά ζητήματα που έχουν να κάνουν με τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά των μικρών παιδιών και την ετοιμότητά τους να δεχτούν, να ανταποκριθούν και να διαχειριστούν τα ερεθίσματα και τις προκλήσεις του σχολικού και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος.

Προαπαιτούμενες Γνώσεις και δεξιότητες

- ♦ Η γνώση της ύπαρξης διαφορετικών ειδών κειμένων και της λειτουργίας που το καθένα επιτελεί στη βάση της επίτευξης διαφορετικών αναγκών.
- ♦ Η δεξιότητα της διατύπωσης ερωτημάτων.
- ♦ Η συμμετοχή σε συζητήσεις ακολουθώντας τις διαδικασίες που διασφαλίζουν την ομαλή διεξαγωγή της.
- ♦ Η εξοικείωση με τις πρακτικές που αφορούν την «εργασία» που πραγματοποιείται σε ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες, και η επίγνωση ότι η επίτευξη ή μη του στόχου από μια ομάδα είναι αποτέλεσμα της προσπάθειας όλων των μελών της.
- ♦ Η εξάσκηση ως προς τις διαδικασίες που αφορούν την καταγραφή και την παρουσίαση πληροφοριών.
- ♦ Η κατανόηση της αναγκαιότητας των ΤΠΕ ως βασικού μέσου στην πραγματοποίηση διερευνητικών δράσεων και η γνωριμία με τις βασικές λειτουργίες ορισμένων σημαντικών και απαραίτητων εργαλείων.
- ♦ Η πραγματοποίηση δομημένων αλλά και πιο ανοιχτού τύπου διερευνήσεων.

Στάδια για την ανάπτυξη ενός σχεδίου εργασίας -1-

- ❖ Ο κατάλληλος σχεδιασμός ενός σχεδίου εργασίας αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίησή του, χωρίς να αναιρεί το γεγονός ότι είναι μια ανοιχτή ως προς τις επικείμενες διεργασίες και αλλαγές διαδικασίας.
- ❖ Η/Ο νηπιαγωγός συνεργάζεται με τα παιδιά, ώστε να προβούν από κοινού σε μια σειρά διαδοχικών ενεργειών, που σκιαγραφούν το συνολικό πλάνο της δράσης τους και οδηγούν βήμα βήμα στην επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων.
- ❖ Τα βασικά στάδια στην ανάπτυξη του σχεδίου εργασίας είναι τα ακόλουθα:

Στάδια για την ανάπτυξη ενός σχεδίου εργασίας -2-

α) *Ανάδυση θέματος.* Κατά το πρώτο στάδιο ανάπτυξης του σχεδίου εργασίας, αναδεικνύεται το ζήτημα ή το ερώτημα που σηματοδοτεί το σημείο εκκίνησής του. Το ενδιαφέρον των παιδιών επικεντρώνεται σε αυτό, ενώ, παράλληλα, η/ο νηπιαγωγός διασαφηνίζει σημαντικές έννοιες, ώστε να δημιουργηθεί μια σημαντική βάση πληροφοριών που θα είναι κοινή για όλους.

β) *Ανάλυση θέματος/Αναγνώριση βασικών αξόνων.* Σε επόμενο βήμα της διαδικασίας η/ο νηπιαγωγός, με τις κατάλληλες ερωτήσεις, προτρέπει και ενθαρρύνει τα παιδιά να προβούν σε έναν καταιγισμό ιδεών, ώστε να ενεργοποιήσουν τις προγενέστερες γνώσεις τους, να συνδέσουν τις επιμέρους ιδέες με το κεντρικό ερώτημα και να ορίσουν τις διαστάσεις του θέματος. Αυτές θα αποτελέσουν τις βασικές κατευθύνσεις που θα οδηγήσουν στον σχεδιασμό των σχετικών δραστηριοτήτων στο σχέδιο εργασίας. Σημαντική παράμετρος είναι η εμπλοκή των παιδιών σε διαδικασίες που αφορούν την αναζήτηση, τον εντοπισμό και την αξιοποίηση πληροφοριών που είναι χρήσιμες για την αρχική οργάνωση του σχεδίου εργασίας.

Στάδια για την ανάπτυξη ενός σχεδίου εργασίας-3-

γ) *Σχεδιασμός ερευνητικών δράσεων.* Στο στάδιο αυτό συναποφασίζουμε με τα παιδιά ποιες δράσεις είναι προτιμότερες σε σχέση με τους βασικούς άξονες ή ερωτήματα του θέματος. Μπορεί να γίνεται η σύνδεση των αρχικά προτεινόμενων δράσεων με τη σκοποθεσία του Προγράμματος Σπουδών. Αξίζει να σημειωθεί, όμως, ότι σε ένα σχέδιο εργασίας η διεκπεραίωση επιδιώξεων του Προγράμματος Σπουδών επιτυγχάνεται χωρίς να αποτελεί πρώτη προτεραιότητα. Σημαντικό είναι ο σχεδιασμός να αναδεικνύει το πλάνο των ενεργειών που θα οδηγήσει σταδιακά τα παιδιά στο παράγωγο/ζητούμενο του σχεδίου εργασίας.

δ) *Χωρισμός ομάδων/Ανάθεση αρμοδιοτήτων.* Ο αρχικός σχεδιασμός του πλάνου των δραστηριοτήτων οδηγεί στη συγκρότηση των ομάδων. Τα ενδιαφέροντα και η διαθεσιμότητα των παιδιών, καθώς και οι απαιτήσεις της κάθε δραστηριότητας είναι κριτήρια που καθορίζουν τον αριθμό και τη σύνθεση των ομάδων. Οι ομάδες είναι σημαντικό να παραμείνουν σταθερές μέχρι την ολοκλήρωση του σχεδίου εργασίας.

Στάδια για την ανάπτυξη ενός σχεδίου εργασίας-4-

ε) *Διεξαγωγή ερευνητικών δραστηριοτήτων.* Σε αυτήν τη φάση πραγματοποιούνται οι προτεινόμενες δράσεις, λαμβάνοντας υπόψη το αρχικό χρονοδιάγραμμα που έχει προσδιοριστεί. Οι ομάδες μελετούν, ενεργούν κατάλληλα και παρουσιάζουν τις πληροφορίες και τα αποτελέσματα από τις διερευνητικές δράσεις που έχουν πραγματοποιήσει.

στ) *Ενδιάμεση αξιολόγηση.* Κατά την εξέλιξη του σχεδίου εργασίας δύναται να πραγματοποιείται μια ενδιάμεση αξιολόγηση, ώστε να εκτιμηθεί εάν διατηρείται το ενδιαφέρον των παιδιών και ποιες είναι οι δυσκολίες ή και οι ανάγκες που ενδεχομένως έχουν προκύψει. Στη φάση αυτή, εντοπίζονται οι ακόλουθες διαδικασίες: α) εκτίμηση της μέχρι τώρα πορείας του σχεδίου εργασίας, με σκοπό τη διαμόρφωση βασικών συμπερασμάτων, β) λήψη αποφάσεων και επανασχεδιασμός των δράσεων στη βάση των συμπερασμάτων που έχουν διαμορφωθεί.

Στάδια για την ανάπτυξη ενός σχεδίου εργασίας-5-

ζ) *Ολοκλήρωση σχεδίου εργασίας/Παρουσίαση και συζήτηση των αποτελεσμάτων.* Σημαντικό χαρακτηριστικό γνώρισμα σε ένα σχέδιο εργασίας είναι το/τα παράγωγο/-α που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της συλλογικής δράσης των παιδιών. Συνεπώς, στην τελική φάση του σχεδίου εργασίας τα παιδιά χρησιμοποιώντας δημιουργικούς τρόπους παρουσιάζουν στο κοινό (π.χ. γονείς, μέλη του σχολικού ή και κοινωνικού περιβάλλοντος των παιδιών) το παράγωγο που έχει προκύψει ως αποτέλεσμα των προσπάθειών τους.

η) *Αξιολόγηση.* Ένα σχέδιο εργασίας ολοκληρώνεται με τη διαδικασία του αναστοχασμού. Τα παιδιά λαμβάνουν ανατροφοδότηση από τη/τον νηπιαγωγό μέσα από διαδικασίες αποτελεσματικής επικοινωνίας. Παράλληλα, ενθαρρύνονται να εμπλακούν σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης, ώστε να εντοπίσουν τα δυνατά σημεία της δράσης τους ή και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν κατά την υλοποίηση των δράσεων που είχαν αναλάβει. Η αξιολόγηση έχει διαμορφωτικό χαρακτήρα και λαμβάνει χώρα σε όλη τη διάρκεια του σχεδίου εργασίας.

Βιβλιογραφία

- Πεντέρη, Ε., Χλαπάνα, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιππίδη, Α., & Μαρινάτου, Θ. (2022). Πρόγραμμα Σπουδών Για την Προσχολική Εκπαίδευση – Διευρυμένη Εκδοχή (2η Έκδοση, 2022 ΙΕΠ). Στο πλαίσιο της Πράξης «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» του ΙΕΠ με MIS 5035542.
- Πεντέρη, Ε., Χλαπάνα, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιππίδη, Α. & Μαρινάτου, Θ. (2022). Οδηγός νηπιαγωγού - Υποστηρικτικό υλικό. Πυξίδα: Θεωρητικό και Μεθοδολογικό Πλαίσιο-Πρακτικές Εφαρμογές και Διδακτικοί Σχεδιασμοί. 2η Έκδοση. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής